

خصایل نیکوی استاد دکتر عباس شفیعی

دکتر عباس کبریایی زاده
از شاگردان استاد

عوامل میکروبی، خفه‌کننده‌ها و ... از سوی رژیم بعثی عراق علیه رزمندگان اسلام مورد استفاده قرار گرفت.

استاد دکتر عباس شفیعی از اولین گروه اساتید و محققانی بود که برای شناسایی این عوامل و تولید داروهای مورد نیاز دست به کار شد. هیچ‌گاه فراموش نمی‌کنیم که این استاد فرزانه علی‌رغم فرصت‌های علمی و کاری بسیار زیادی که در آمریکا داشت چگونه به عشق وطن و خدمت به مردمش بلافاصله پس از فارغ‌التحصیلی در رشته شیمی دارویی از آمریکا عازم ایران شد و عشق به خدمت به مردم عزیز ایران را در روزهای آغازین جنگ با ورود به عرصه درمان مصدومان شیمیایی نشان داد. جامعه علمی و حتی سیاسی کشور دفاع عالمانه و جسورانه استاد شفیعی را در کنوانسیون‌های

جامعه پزشکی کشور و به‌خصوص جامعه داروسازی، گوهرگران بهایی را از دست داد. دهمین روز ماه مبارک رمضان سال ۱۳۹۵ مصادف شد با از دست دادن استادی بزرگ که به حق در علم، عمل، ادب، تقوا و دیگر خصایل نیکوی بشری زبانزد بود. سی و دو سال قبل بود که افتخار شاگردی استاد را پیدا کردم. درست در اوج نامالایمات و حوادث جنگ تحمیلی، نام استاد از بدو ورود به دانشکده به گوش هر دانشجوی جستجوگری می‌خورد. همان روزهای اول حضور بود که شنیدم دکتر شفیعی که از نوابغ علم شیمی دارویی است، در حال تحقیق روی شناسایی عوامل شیمیایی جنگی است. به‌خاطر داریم که در جنگ تحمیلی عراق علیه ایران حجم انبوهی از سلاح‌های شیمیایی در انواع مختلف (خردل، عوامل اعصاب، عوامل خون،

گروه‌های تخصصی در دانشکده‌های داروسازی کشور شدند. تلاش‌های علمی و مدیریتی ایشان بود که رونق علمی و عملی را به دانشکده‌های داروسازی تقریباً تعطیل شده پس از انقلاب بازگرداند. اگر امروز رشته داروسازی در ایران به‌عنوان یکی از پرافتخارترین رشته‌های تخصصی در تولید علم و فن‌آوری می‌درخشد، به یقین سهم و نقش استاد دکتر شفیعی ستودنی و بسیار پررنگ است. از یاد نمی‌برم که در سال‌های اولیه دهه هفتاد که افتخار معاونت ایشان در دانشکده را داشتیم و در زمانی که تعداد محدودی از کشورهای دنیا درحیطه بیوتکنولوژی ورود کرده بودند، استاد دستور دادند که گروه بیوتکنولوژی دارویی را در دانشکده داروسازی تهران ایجاد کنیم، که حاصل این دوراندیشی را می‌توان امروز در توان قابل ستایش تولید انواع محصولات بیوژنریک در کشور مشاهده نمود. همین‌گونه است ابتکار ایجاد رشته‌های داروسازی هسته‌ای، نانو تکنولوژی و ... در دانشکده‌های داروسازی کشور.

خصایل نیکوی این استاد فرزانه به خدمات علمی و صنعتی ایشان خلاصه نمی‌شود. به‌عنوان کسی که بیش از ۳۰ سال افتخار شاگردی این استاد فرزانه را داشته‌ام، به تحقیق می‌توانم ادعا کنم تمام خصلت‌های نیکویی که مولای متقیان حضرت علی^(ع) در خطبه صفات متقین بیان می‌دارند، در این استاد فرزانه مشهود و متبلور بود. ایشان به‌واقع مراقب زبان خود بود و هرگز سخنی نابه‌جا از ایشان شنیده نمی‌شد، ساده‌زیستی علی‌رغم برخورداری از مواهب دنیایی در زندگی و عمل ایشان به وضوح وجود داشت. تواضع و فروتنی این استاد فرهیخته

بین‌المللی از حقوق رزمندگان اسلام به‌خصوص مصدومان شیمیایی را هرگز فراموش نکرده و نخواهد کرد. استاد در کنار احساس وظیفه در مقابل جنگ و حفظ جان مصدومان شیمیایی و همچنین دفاع از حقوق ملت ایران در مجامع بین‌المللی یکی از مؤثرترین پایه‌گذاران نظام نوین دارویی ایران (نظام ژنریک) بود. تلاش‌های این استاد فرزانه و دیگر اساتید داروسازی و پزشکی کشور بود که کشور وابسته به صنایع دارویی غرب را در دوران پیش از انقلاب، در کمتر از ۵ سال در مسیر تولید انواع مولکول‌های دارویی قرار داد، به‌طوری که در سال‌های پایانی جنگ توان تأمین بیش از ۸۵ درصد نیاز دارویی کشور توسط صنایع داخلی فراهم شده بود. علم و خودباوری عالمانه استاد شفیعی و دیگر داروسازان ارزشمند کشورمان، ایران را در همان سال‌های جنگ در مسیر تولید دارو قرار داد و در سال‌های میانی دهه شصت هجری شمسی این باور و عزم را در ایشان و دیگر محققان کشور ایجاد نمود که ما می‌توانیم حتی تولیدکننده مواد اولیه دارویی باشیم.

به حق می‌توان گفت که دکتر شفیعی پدر علم داروسازی نوین در ایران است. او بود که بسیج تولید مواد اولیه دارویی را در ایران رقم زد و باور ما می‌توانیم را در عمل نشان داد. استاد در کنار باور و تحرکی که در صنعت دارویی کشور (تولید دارو و مواد اولیه دارویی) ایجاد کردند، به‌عنوان محرک آموزش داروسازی کشور نیز عمل نمودند.

ایشان با تأسیس دبیرخانه آموزش داروسازی و تخصصی با اعتماد به فارغ‌التحصیلان جوان که اغلب دانشجویان خود ایشان بودند، پایه‌گذار احیای

زیانزد سایرین بود. آن قدر تواضع و فروتنی ایشان خالصانه و عمیق بود که هر کس با ایشان معاشرت می‌کرد، مجذوب این فروتنی خالصانه می‌شد، استاد به‌واقع اهل تواضع و فروتنی بودند. خداترسی، کار برای رضای خدا، توجه به عمل صالح، شکر کردن مکرر از نعمات الهی در اعمال و کردار ایشان نمایان بود. تصور نمی‌کنم بتوان کسی را پیدا کرد که با استاد معاشرت کرده باشد و هرگز شاهد خودستایی ایشان بوده باشد. استاد همواره حاصل کارهای خوب را به شاگردانشان و همکارانشان ربط می‌دادند و می‌گفتند ما هم نقشی داشتیم. سکوت، بجا سخن گفتن، تلاوت مستمر قرآن نمونه‌های دیگری از خصایل استاد بود که به یقین در تکامل روح بلند ایشان نقش به‌سزایی داشت. استاد هر روز ساعت ۶/۳۰ صبح در دانشکده بودند. نیم ساعت پیاده‌روی روزانه مقابل مسجد دانشگاه از برنامه ثابت ایشان بود. پس از آن تلاوت قرآن و پس از آن آماده شدن برای رفتن در کلاس درس.

استاد نزدیک به ۵۰ سال تدریس کردند اما هرگز بدون مطالعه در کلاس درس حاضر نشدند. استاد به نماز اول وقت بهای زیادی می‌دادند و همواره نصیحت می‌کردند که به دانشجویانتان بگویید

هر کاری می‌خواهید انجام دهید شما جوان هستید ولی نماز اول وقت را ترک نکنید، این را در کلاس درس و در جلسات عمومی همواره متذکر بودند. تأکید داشتند نماز حافظ شما است. ممکن است کمی گمراهی کنید ولی نماز شما را باز می‌گرداند به همین خاطر به نماز خیلی بها می‌دادند و به دانشجویان نیز این را تأکید داشتند. می‌فرمودند به کشورتان خدمت کنید این کشور را شما باید بسازید. دانشجویان نخبه اکثراً با ایشان کار می‌کردند. همواره یادآور می‌شدند که یادتان باشد وقتی شما از این کشور می‌روید کسی نیست این کشور را بسازد، باید بمانید و بسازید و دهها پیام این‌گونه. به راستی شایسته است بگوییم استاد صاحب مکتب و مرام صالحین در زندگی روزمره خود بود. استاد پدر و معلم بود برای نسل نو داروسازی کشور، ایران عالم و عامل بزرگی را از دست داد.

یقین دارم ایشان به‌عنوان بنده صالح خدا که عمرش همراه با خیر و برکت برای مردم بود و بندگی خدا در اعمال روزانه ایشان مشهود در جوار صالحین آمرزیده خواهد بود، خداوند توفیقی دهد تا رهرو این دانشمند صالح و پرهیزگار باشیم.